

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 81/19
Luxemburgissa 24.6.2019

Tuomio asiassa C-619/18
komissio v. Puola

Ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeiän alentamista koskevat Puolan lainsäädännön säännökset ovat ristiriidassa unionin oikeuden kanssa

Riidanalaisilla toimenpiteillä loukataan tuomareiden erottamattomuuden ja tuomioistuimen riippumattomuuden periaatteita

Ylimmästä tuomioistuimesta annettu uusi Puolan laki (jäljempänä ylimmästä tuomioistuimesta annettu laki) tuli voimaan 3.4.2018. Kyseisen lain nojalla ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeikä alennettiin 65 vuoteen. Uutta ikärajaa sovellettiin lain voimaantuloajankohdasta alkaen ja myös ennen tätä ajankohtaa nimitettyihin ylimmän tuomioistuimen tuomareihin. Ylimmän tuomioistuimen tuomareiden aktiivisen lainkäyttötehtävän jatkaminen sen jälkeen, kun he ovat täyttäneet 65 vuotta, oli mahdollista mutta edellytti sellaisen ilmoituksen, jossa asianomainen tuomari esittää toiveensa jatkaa tehtäviensä hoitamista, ja sellaisen todistuksen toimittamista, joka osoittaa, että hänen terveydentilansa sallii hänen toimia tuomioistuimen jäsenenä, sekä Puolan tasavallan presidentin antamaa lupaa. Kyseisen luvan myöntämisessä Puolan tasavallan presidenttiä eivät sitoneet mitkään kriteerit eikä hänen päätökseensä voitu kohdistaa mitään tuomioistuinvalvontaa.

Kyseisen lain mukaan ylimmän tuomioistuimen virassa olevien tuomareiden, jotka ovat täyttäneet 65 vuotta ennen kyseisen lain voimaantuloajankohtaa tai viimeistään 3.7.2018, oli siten lähdeittävä eläkkeelle 4.7.2018, jolleivät he olleet toimittaneet viimeistään 3.5.2018 tällaista ilmoitusta ja tällaista todistusta ja jollei Puolan tasavallan presidentti ollut antanut heille lupaa jatkaa tehtäviään ylimmässä tuomioistuimessa.

Komissio nosti 2.10.2018 unionin tuomioistuimessa jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen.¹ Komissio katsoo, että Puolan tasavalta on rikkonut unionin oikeutta,² koska yhtäältä se on alentanut eläkeikää ja soveltanut kyseistä eläkeikää ylipään tuomioistuimeen ennen 3.4.2018 nimitettyihin tuomareihin ja toisaalta antanut Puolan tasavallan presidentille harkintavaltaa jatkaa ylimmän tuomioistuimen tuomareiden aktiivista lainkäyttötehtävää.

Unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyi 15.11.2018 annetulla määräyksellä komission pyynnön siitä, että kyseinen asia käsitellään nopeutetussa menettelyssä.

¹ Komissio oli lisäksi vaatinut unionin tuomioistuinta määräämään välitoimimenettelyn yhteydessä siihen asti, kunnes unionin tuomioistuin antaa ratkaisun, että Puolan tasavalta toteuttaa seuraavat välitoimet: 1) lykkää ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeiän alentamista koskevien kansallisten säännösten soveltamista, 2) toteuttaa kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ylimmän tuomioistuimen tuomarit, joita riidanalaiset säännökset koskevat, voivat hoitaa edelleen tehtäviään samassa virassa siten, että heillä on sama asema, samat oikeudet ja samat palvelussuhteen ehdot, jotka heillä oli tai joita heihin sovellettiin ennen ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain voimaantuloa, 3) pidättyä kaikista toimenpiteistä, joilla ylipään tuomioistuimeen nimitetään tuomareita niiden tuomareiden sijalle, joita kyseiset säännökset koskevat, ja kaikista toimenpiteistä, joilla nimitetään uusi ylimmän tuomioistuimen ensimmäinen presidentti tai ilmoitetaan henkilö, jonka tehtävänä on johtaa ylintä tuomioistuinta sen ensimmäisen presidentin sijasta uuden ensimmäisen presidentin nimittämiseen saakka, ja 4) ilmoittaa komissiolle viimeistään kuukausi unionin tuomioistuimen määräyksen tiedoksiantamisen jälkeen ja sen jälkeen joka kuukausi kaikista niistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut noudattaakseen täysimääräisesti kyseistä määräystä. Unionin tuomioistuin hyväksyi 17.12.2018 annetulla määräyksellä komission välitoimihakemuksen kokonaisuudessaan siihen saakka, kunnes kyseisessä asiassa annetaan tuomio (ks. lehdistötiedote nro [204/18](#)).

² SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artikla.

Komissio korosti suullisessa käsittelyssä, että nyt vireillä olevassa menettelyssä riitautettuihin ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain säännöksiin 21.11.2018 annetulla lailla tehdyistä muutoksista huolimatta ei ole varmaa, että kyseisellä 21.11.2018 annetulla lailla poistetaan unionin oikeuden väitetyt noudattamatta jättämiset, ja että unionin tuomioistuimen tuomiolla tässä asiassa on joka tapauksessa edelleen merkitystä, kun otetaan huomioon se, miten tärkeää lainkäyttövallan riippumattomuus on unionin oikeusjärjestyksessä.

Unionin tuomioistuin huomauttaa tänään antamassaan tuomiossa aluksi, että unionin oikeus perustuu siihen perustavanlaatuiseen lähtökohtaan, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – SEU 2 artiklassa tarkoitetut yhteiset arvot.³ Tämä lähtökohta merkitsee sitä – ja perustelee sen –, että jäsenvaltioiden ja etenkin niiden tuomioistuinten välillä vallitsee keskinäinen luottamus siihen, että kyseiset arvot, joihin unioni perustuu ja joihin kuuluu oikeusvaltion arvo, tunnustetaan ja että siis ne täytäntöön panevaa unionin oikeutta noudatetaan.

Vaikka lainkäytön järjestäminen jäsenvaltioissa kuuluu lisäksi jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava kuitenkin niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita. Tästä seuraa, että jäsenvaltioiden on säädettävä tarvittavista oikeussuojakeinoista Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tarkoitetun tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Jokaisen jäsenvaltion on erityisesti varmistettava SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla, että elimet, jotka kuuluvat unionin oikeudessa tarkoitettuina ”tuomioistuimina” sen oikeussuojakeinojen järjestelmään näillä aloilla, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset. Sen takaamiseksi, että ylimmän tuomioistuimen kaltainen elin voi antaa tehokasta oikeussuojaa, on ensisijaisen tärkeää suojata kyseisen elimen riippumattomuus. Komission kanteessaan kyseenalaistamien kansallisten sääntöjen laillisuus voidaan siis tutkia SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan kannalta.

Unionin tuomioistuin toteaa tämän jälkeen, että tuomareiden välttämätön vapaus kaikista ulkoisista toimenpiteistä tai painostuksista edellyttää tiettyjä takeita, joilla voidaan suojata henkilöitä, joiden tehtäväksi päätöksenteko on annettu, kuten erottamattomuus. Erottamattomuuden periaate edellyttää muun muassa, että tuomarit voivat hoitaa tehtäviään niin kauan kuin he eivät ole saavuttaneet pakollista eläkeikää tai heidän toimikautensa päättymiseen saakka, jos kyseinen toimikausi on määräaikainen. Vaikka mainittu periaate ei olekaan täysin ehdoton, siitä voidaan poiketa suhteellisuusperiaatetta noudattaen ainoastaan sillä edellytyksellä, että se on perusteltua oikeutetuista ja pakottavista syistä. Käsiteltävässä asiassa ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeiän alentamisesta muodostuvan toimenpiteen soveltaminen kyseisessä tuomioistuimessa jo virassa oleviin tuomareihin johtaa siihen, että kyseisten tuomareiden hoitamat tuomiovallan käyttöön liittyvät tehtävät päättyvät ennenaikaisesti. Tällainen soveltaminen voidaan hyväksyä ainoastaan, jos se on perusteltu oikeutetulla ja siihen nähden oikeasuhteisella tavoitteella ja siltä osin kuin kyseinen soveltaminen ei ole omiaan herättämään yksityisten epäilyjä siltä osin, onko kyseessä oleva tuomioistuin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden.

Unionin tuomioistuin hylkää Puolan argumentin, jonka mukaan ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeiän alentaminen 65 vuoteen perustui haluun yhdenmukaistaa tämä eläkeikä kaikkiin työntekijöihin Puolassa sovellettavan yleisen eläkeiän kanssa ja optimoida tällä tavoin kyseisen tuomioistuimen johtavassa asemassa olevien henkilöiden ikärakenne. Ylimmästä tuomioistuimesta annettua uutta lakia koskevan ehdotuksen perustelut, sellaisen uuden mekanismin käyttöönotto, jolla tasavallan presidentti voi harkintansa mukaan päättää jatkaa näin lyhennettyä tuomarin tehtävien hoitamista, ja se, että kyseessä oleva toimenpide on vaikuttanut lähes kolmannekseen ylimmän tuomioistuimen virassa olevista jäsenistä, joihin kuuluu kyseisen

³ Kyseisessä määräyksessä määrätään muun muassa, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.

tuomioistuimen ensimmäinen presidentti, jonka perustuslaissa taattu kuuden vuoden toimikausi on lyhentynyt, ovat näet omiaan herättämään vakavia epäilyjä kyseisen uudistuksen varsinaisista tarkoituksista. Tämä toimenpide ei myöskään sovellu Puolan vetoamien tavoitteiden saavuttamiseen, eikä se ole oikeasuhteinen. **Unionin tuomioistuin toteaa näin ollen, että sellaisen toimenpiteen, jolla alennetaan ylimmän tuomioistuimen tuomareiden eläkeikää, soveltaminen kyseisessä tuomioistuimessa virassa oleviin tuomareihin ei ole perusteltu oikeutetulla tavoitteella, ja sillä loukataan tuomareiden erottamattomuuden periaatetta, joka liittyy erottamattomasti tuomareiden riippumattomuuteen.**

Unionin tuomioistuin korostaa lisäksi, että tuomioistuinten riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät, että asianomainen elin huolehtii tehtävistään itsenäisesti ja on suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa, objektiivisuutta noudattaen ja siten, ettei mikään intressi vaikuta asian ratkaisun lopputulokseen. Se huomauttaa tältä osin, että ne edellytykset ja ne menettelysäännöt, joita ylimmästä tuomioistuimesta annetun uuden lain mukaan on noudatettava, kun ylimmän tuomioistuimen tuomarin tehtävien hoitamista mahdollisesti jatketaan tavanomaisen eläkeiän saavuttamisen jälkeen, eivät täytä tällaisia vaatimuksia. Tällainen jatkaminen edellyttää näet vastedes tasavallan presidentin päätöstä, joka on luonteeltaan harkinnanvarainen siltä osin kuin sen tekemiseen ei sovelleta sellaisenaan mitään objektiivista ja todennettavissa olevaa kriteeriä ja jota ei tarvitse perustella. Kyseiseen päätökseen ei voida myöskään hakea muutosta tuomioistuimessa. Kansallinen tuomarineuvosto, jonka on annettava lausunto tasavallan presidentille ennen kuin tämä tekee päätöksensä, on lisäksi pääsääntöisesti ja sellaisen säännön puuttuessa, jonka mukaan sen olisi perusteltava ne, vain antanut lausuntoja, jotka ovat olleet joko myönteisiä tai kielteisiä, joskus ilman mitään perusteluja ja joskus täysin muodollisin perusteluin. Tällaiset lausunnot eivät siis ole sellaisia, että niistä voi omalta osaltaan olla objektiivisesti katsoen apua, kun tasavallan presidentti käyttää sille annettua harkintavaltaa sallia ylimmän tuomioistuimen tuomarin jatkaa 65- ja 71-ikävuoden välillä kahdesti ja kummallakin kertaa kolmen vuoden ajan tehtäviensä hoitamista. Unionin tuomioistuin päättää, että kyseinen harkintavalta voi herättää etenkin yksityisissä perusteltuja epäilyjä siltä osin, ovatko asianomaiset tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, ovatko he täysin neutraaleja mahdollisesti vastakkain oleviin intresseihin nähden.

HUOMAUTUS: Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka ei noudata unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, voi nostaa komissio tai jokin toinen jäsenvaltio. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106